

**KARTA PODSTAWOWYCH ZASAD
WYKONYWANIA ZAWODU PRAWNIKA W
EUROPIE
ORAZ KODEKS POSTĘPOWANIA
PRAWNIKÓW EUROPEJSKICH**

3. KODEKS POSTĘPOWANIA PRAWNIKÓW EUROPEJSKICH

Niniejszy Kodeks Postępowania Prawników Europejskich został pierwotnie przyjęty na Sesji Plenarnej Rady Adwokatur i Stowarzyszeń Prawniczych Europy, CCBE, która odbyła się 28 października 1988 r., a następnie zmieniony podczas Sesji Plenarnych CCBE 28 listopada 1998 r., 6 grudnia 2002 r. oraz 19 maja 2006 r. Kodeks niniejszy uwzględnia również poprawki do Statutu CCBE formalnie zatwierdzonego na Nadzwyczajnej Sesji Plenarnej 20 sierpnia 2007 r.

1. PREAMBUŁA

1.1 Rola prawnika w społeczeństwie

W społeczeństwach opartych na poszanowaniu prawa prawnik odgrywa szczególną rolę. Obowiązki prawnika nie zaczynają ani nie kończą wraz z dokładnym wykonaniem zleconych mu lub jej czynności w zakresie dozwolonym przepisami prawa. Prawnik zobowiązany jest służyć interesom wymiaru sprawiedliwości, a także osoby, która powierzyła mu lub jej dochodzenie i obronę swoich praw i wolności, przy czym obowiązkiem prawnika jest nie tylko reprezentowanie interesów klienta, ale także służenie mu poradą. Poszanowanie dla roli zawodu prawnika jest jednym z najistotniejszych warunków praworządności i społeczeństwa demokratycznego.

Rola prawnika nakłada zatem na niego różnego rodzaju zobowiązania natury prawnej i moralnej (które czasami wydają się być wzajemnie sprzeczne) wobec:

- klienta;
- sądów i innych władz, wobec których prawnik reprezentuje interesy klienta lub występuje w jego imieniu;
- zawodu prawniczego w ogóle, a także każdego z poszczególnych jego członków;
- ogółu społeczeństwa, dla którego istnienie wolnego i niezależnego zawodu związanego z poszanowaniem zasad narzuconych przez tenże zawód jest istotnym środkiem obrony praw człowieka wobec władzy państwowej oraz innych grup interesów społecznych.

1.2 Charakter zasad etyki zawodowej

1.2.1 Zasady etyki zawodowej, poprzez ich dobrowolne przestrzeganie przez osoby, do których się stosują, mają na celu zapewnienie prawidłowe pełnienie przez prawnika funkcji uznawanej za

zasadniczą we wszystkich cywilizowanych społeczeństwach. Nieprzestrzeganie tych zasad przez prawnika może doprowadzić do zastosowania sankcji dyscyplinarnych.

- 1.2.2 Szczegółowe przepisy każdej adwokatury lub stowarzyszenia prawników oparte są na własnych tradycjach tych stowarzyszeń. Mają one zastosowanie do organizacji oraz zakresu działalności zawodu prawniczego w danym Państwie Członkowskim, do jego procedur sądowych i administracyjnych oraz ustawodawstwa krajowego. Nie ma ani możliwości ani potrzeby wyjmowania ich z kontekstu, ani też podejmowania prób ogólnego zastosowania zasad, które ze swojej natury nie mogą być w taki sposób stosowane.

Tym niemniej szczegółowe zasady każdej adwokatury lub stowarzyszenia prawników opierają się na tych samych wartościach i w większości przypadków wskazują na wspólną podstawę.

1.3 Cel kodeksu

- 1.3.1 W wyniku postępującej integracji Unii Europejskiej oraz Europejskiego Obszaru Gospodarczego, a także coraz częściej podejmowanej działalności międzynarodowej prawników w ramach Europejskiego Obszaru Gospodarczego, zrodziła się konieczność aby w interesie publicznym określić wspólne zasady, które stosowałyby się do prawników z Europejskiego Obszaru Gospodarczego niezależnie od tego, do której adwokatury lub stowarzyszenia prawników należą w związku ze swoją praktyką międzynarodową. Szczególnym celem określenia tych zasad jest ograniczenie trudności, jakie niesie ze sobą stosowanie „podwójnej etyki”, zgodnie z postanowieniami artykułów 4 i 7.2 Dyrektywy 77/249/EWG oraz artykułów 6 i 7 Dyrektywy 98/5/WE.

- 1.3.2 Organizacje reprezentujące zawód prawniczy w ramach CCBE proponują, aby zasady zebrane w niniejszym kodeksie:

- zostały obecnie uznane za wyraz konsensusu wszystkich adwokatów i stowarzyszeń prawniczych Unii Europejskiej oraz Europejskiego Obszaru Gospodarczego;
- zostały przyjęte jako zasady obowiązujące tak szybko jak tylko będzie to możliwe, zgodnie z procedurami krajowymi i EEA w odniesieniu do działalności zagranicznej prawnika Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego;
- były brane pod uwagę we wszystkich nowelizacjach krajowych zasad etyki lub praktyki zawodowej w celu ich stopniowej harmonizacji.

Ponadto są one wyrazem życzenia, by krajowe zasady etyki i praktyki zawodowej były interpretowane i stosowane, zawsze gdy tylko jest to możliwe, w sposób zgodny z zasadami określonymi w niniejszym Kodeksie.

Po przyjęciu zasad niniejszego Kodeksu jako obowiązujących w odniesieniu do międzynarodowej działalności prawnika, prawnik zobowiązany będzie do przestrzegania zasad adwokatury lub stowarzyszenia prawników, to którego należy w takim zakresie, w jakim pozostają one zgodne z zasadami niniejszego Kodeksu.

1.4 Zakres zastosowania *rationae personae* [Zakres podmiotowy]

Kodeks niniejszy ma zastosowanie do prawników zgodnie z definicją zawartą w Dyrektywie 77/249/EWG oraz Dyrektywą 98/5/WE a także do prawników Członków Stowarzyszonych oraz Członków Obserwatorów CCBE.

1.5 Zakres zastosowania *rationae materiae* [Zakres przedmiotowy]

Bez względu na dążenie do stopniowej harmonizacji zasad etyki i praktyki zawodowej mających tylko wewnętrzne zastosowanie w danym Państwie Członkowskim, następujące zasady będą miały zastosowanie do działalności międzynarodowej prawnika w ramach Unii Europejskiej oraz Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Działalność międzynarodowa oznacza:

- (a) wszelkie kontakty zawodowe z prawnikami Państw Członkowskich innych niż państwo własne prawnika;
- (b) działalność zawodową prawnika w Państwie Członkowskim innym niż jego własne, niezależnie od tego, czy prawnik ten jest fizycznie obecny w tym Państwie Członkowskim.

1.6 Definicje

W niniejszym Kodeksie:

„Państwo Członkowskie” oznacza państwo członkowskie Unii Europejskiej lub inne państwo, którego zawody prawnicze podlegają przepisom artykułu 1.4.

„Ojczyście Państwo Członkowskie” oznacza Państwo Członkowskie, w którym prawnik nabył prawo do posługiwania się swoim tytułem zawodowym.

„Przyjmujące Państwo Członkowskie” oznacza Państwo Członkowskie, w którym prawnik prowadzi działalność międzynarodową.

„Właściwe Organy Władzy” oznacza organizację (lub organizacje) zawodową(e) lub władze danego Państwa Członkowskiego odpowiedzialne za określenie zasad postępowania dla zawodu prawnika oraz pełnią funkcje dyscyplinarne.

„Dyrektywa 77/249/EWG” oznacza Dyrektywę Rady 77/249/EWG z 22 marca 1977 r. o ułatwieniu skutecznego korzystania prawników ze swobody świadczenia usług.

„Dyrektywa 98/5/WE” oznacza Dyrektywę 98/5/WE Parlamentu i Rady Europy z 16 lutego 1998 r. o ułatwieniu stałego wykonywania zawodu prawnika w Państwie Członkowskim innym niż państwo uzyskania kwalifikacji zawodowych.

2. ZASADY OGÓLNE

2.1 Niezależność.

2.1.1 Liczne obowiązki, którym podlega prawnik wymagają od niego całkowitej niezależności, wolności od jakichkolwiek wpływów, w szczególności mających związek z jego lub jej własnymi interesami lub naciskami zewnętrznymi. Niezależność ta jest równie niezbędna dla zaufania do wymiaru sprawiedliwości jak bezstronność sędziów. Prawniki zobowiązani są zatem unikać sytuacji mogących w jakikolwiek sposób prowadzić do naruszenia jego niezależności, nie może także pozwalać sobie na kompromisy w odniesieniu do standardów zawodowych na życzenie klienta, sądu lub stron trzecich.

2.1.2 Niezależność ta jest niezbędna zarówno w sprawach niespornych jak i w postępowaniu sądowym. Porada prawnika dla klienta nie będzie miała żadnej wartości jeżeli prawnik będzie jej udzielał tylko po to by się przypodobać, zabezpieczyć swoje osobiste interesy lub w odpowiedzi na naciski zewnętrzne.

2.2 Zaufanie i poczucie godności

Stosunki oparte na zaufaniu mogą istnieć tylko jeżeli osobisty honor, uczciwość i poczucie godności prawnika nie podlegają żadnej wątpliwości. Dla prawnika te tradycyjne wartości są obowiązkami zawodowymi.

2.3 Zachowanie tajemnicy zawodowej

2.3.1 Istotą roli prawnika jest aby mógł dowiedzieć się od klienta rzeczy, których klient nie powiedziałby nikomu innemu, i aby prawnik otrzymywał inne informacje na zasadach poufności. Bez pewności zachowania tajemnicy zaufanie nie może istnieć. Zachowanie tajemnicy zawodowej jest zatem zasadniczym i fundamentalnym prawem i obowiązkiem prawnika.

Zobowiązanie prawnika do zachowania tajemnicy zawodowej służy interesom wymiaru sprawiedliwości oraz interesom klienta. Ma ono zatem prawo do szczególnej ochrony ze strony państwa.

2.3.2 Prawnik zobowiązany jest do przestrzegania poufności wszelkich informacji, o jakich poweźmie wiadomość w trakcie wykonywania swoich obowiązków zawodowych.

2.3.3 Zobowiązanie do zachowania poufności nie jest ograniczone czasowo.

2.3.4 Prawnik zobowiązany jest wymagać od swoich współpracowników i pracowników oraz od wszelkich osób zaangażowanych przez siebie w trakcie świadczenia usług zawodowych przestrzegania takich samych zobowiązań dotyczących zachowania poufności.

2.4 Przestrzeganie zasad innych adwokatur i stowarzyszeń prawniczych

Podczas wykonywania praktyki międzynarodowej prawnik z innego Państwa Członkowskiego może być zobowiązany do przestrzegania zasad praktyki zawodowej obowiązujących w Przyjmującym Państwie Członkowskim. Prawnicy mają obowiązek zasięgnięcia informacji na temat zasad, które będą miały wpływ na wykonywanie przez nich danego rodzaju działalności.

Organizacje członkowskie CCBE zobowiązane są do złożenia swoich kodeksów postępowania w Sekretariacie CCBE aby zapewnić dostęp każdemu prawnikowi do aktualnej wersji kodeksu w Sekretariacie.

2.5 Zawody niekompatybilne

2.5.1 W celu zachowania należytej niezależności swojej funkcji oraz przestrzegania obowiązku uczestniczenia w funkcjonowaniu wymiaru sprawiedliwości prawnik może podlegać zakazom wykonywania określonych zawodów.

2.5.2 Prawnik występujący jako pełnomocnik lub obrońca klienta w postępowaniu prawnym lub wobec jakichkolwiek organów władzy publicznej w Przyjmującym Państwie Członkowskim musi zatem przestrzegać zasad dotyczących zawodów niekompatybilnych, które obowiązują prawników danego Przyjmującego Państwa Członkowskiego.

2.5.3 Prawnik prowadzący praktykę w Przyjmującym Państwie Członkowskim, w którym zamierza podjąć bezpośrednią działalność komercyjną lub inną nie związaną z wykonywaniem zawodu prawnika, zobowiązany jest przestrzegać zasad dotyczących zawodów zabronionych lub niekompatybilnych obowiązujących prawników tego Państwa Członkowskiego.

2.6 Osobista reklama

2.6.1 Prawnik ma prawo do informowania opinii publicznej o swoich usługach pod warunkiem, że informacje te są prawdziwe, nie wprowadzają w błąd, oraz zgodne są z zasadami zachowania tajemnicy oraz innymi podstawowymi wartościami obowiązującymi w zawodzie.

2.6.2 Reklama osobista prawnika w jakichkolwiek mediach takich jak prasa, radio, telewizja, środki komunikacji elektronicznej i tym podobne jest dozwolona pod warunkiem, że spełnia wymogi punktu 2.6.1.

2.7 Interes klienta

Z zastrzeżeniem przestrzegania wszystkich przepisów prawa oraz zasad etyki zawodowej prawnik zobowiązany jest zawsze do działania w najlepszym interesie klienta i musi uznać nadrzędność tych interesów ponad swoje własne oraz ponad interes innych przedstawicieli zawodu prawniczego.

2.8 Ograniczenie odpowiedzialności prawnika wobec klienta

Z zastrzeżeniem przepisów prawa obowiązujących w Ojczystym Państwie Członkowskim oraz Przyjmującym Państwie Członkowskim prawnik ma prawo ograniczyć swoją odpowiedzialność wobec klienta zgodnie z przepisami dotyczącymi wykonywania zawodu, jakim podlega.

3. STOSUNKI Z KLIENTAMI

3.1 Przyjęcie i wypowiedzenie pełnomocnictwa.

3.1.1 Prawnik nie ma prawa podjąć się prowadzenia sprawy danej strony bez uzyskania od niej pełnomocnictwa. Prawnik może jednak podjąć działania w sprawie jeżeli otrzymał polecenie od innego prawnika działającego w imieniu danej strony lub jeżeli sprawa została mu przydzielona przez Właściwy Organ Władzy.

Prawnik powinien dołożyć starań w celu ustalenia tożsamości, kompetencji i uprawnień osoby lub organu udzielającego mu pełnomocnictwa jeżeli okoliczności danej sprawy wskazują, że taka tożsamość, kompetencje i uprawnienia mogą być niepewne.

3.1.2 Prawnik zobowiązany jest do reprezentowania klienta w sposób terminowy, sumienny i z należytą starannością. Prawnik ponosi osobistą odpowiedzialność za wykonanie poleceń klienta i zobowiązany jest informować klienta o postępach sprawy, która została mu powierzona.

Prawnik nie ma prawa zajmować się sprawą, co do której ma lub powinien mieć świadomość, iż nie posiada stosownych kompetencji, bez współpracy z innym prawnikiem, który takie kompetencje posiada.

3.1.3 Prawnik nie ma prawa podjąć się prowadzenia sprawy jeżeli nie może wykonywać czynności z nią związanych terminowo, biorąc pod uwagę obciążenie inną pracą.

3.1.4 Prawnik nie może wykonać swojego prawa do wycofania się ze sprawy w taki sposób i w takich okolicznościach, które uniemożliwiłyby klientowi znalezienie innej pomocy prawnej w odpowiednim czasie, bez szkody dla klienta.

3.2 Konflikt interesów

3.2.1 Prawnik nie może doradzać, reprezentować ani występować w imieniu dwóch lub większej liczby klientów w tej samej sprawie jeżeli istnieje konflikt lub poważne zagrożenie konfliktem pomiędzy interesami tych klientów.

3.2.2 Prawnik zobowiązany jest do zaprzestania występowania w imieniu obu lub wszystkich zainteresowanych klientów jeżeli wystąpi pomiędzy nimi konflikt interesów oraz jeżeli wystąpi ryzyko naruszenia tajemnicy zawodowej lub zasady niezależności prawnika.

3.2.3 Prawnik zobowiązany jest także powstrzymać się od występowania w imieniu nowego klienta jeżeli istnieje ryzyko naruszenia tajemnicy zawodowej powierzonej prawnikowi przez byłego klienta, lub jeżeli wie, jaką posiada prawnik na temat spraw byłego klienta mogłaby przynieść nienależyte korzyści nowemu klientowi.

3.2.4 W przypadku, gdy prawnicy wykonują praktykę zespołowo, akapity 3.2.1 do 3.2.3 powyżej mają zastosowanie do całego zespołu oraz wszystkich jego członków.

3.3 *Pactum de quota litis* [Wynagrodzenie uzależnione od wyniku sprawy]

3.3.1 Prawnik nie ma prawa do zawierania umowy o wynagrodzenie uzależnione od wyniku sprawy.

3.3.2 „*Pactum de quota litis*” oznacza umowę pomiędzy prawnikiem i klientem zawartą przed ostatecznym rozstrzygnięciem sprawy, w której klient jest stroną, na mocy której klient zobowiązuje się do zapłacenia prawnikowi części uzyskanego wyniku sprawy, niezależnie od tego, czy wyrażona jest ona w formie kwoty pieniężnej czy też innych korzyści uzyskanych przez klienta po rozstrzygnięciu sprawy.

3.3.3 „*Pactum de quota litis*” nie obejmuje umowy, na mocy której honorarium pobierane jest proporcjonalnie do wartości przedmiotu sprawy prowadzonej przez prawnika jeżeli jest to zgodne z oficjalnie przyjętą skalą wynagrodzeń lub pozostaje pod kontrolą Właściwego Organu Władzy, którego jurysdykcji podlega prawnik.

3.4 Regulowanie honorariów

Wynagrodzenie pobierane przez prawnika musi być w pełni ujawnione klientowi, musi być sprawiedliwe i uzasadnione, oraz zgodne z przepisami prawa i zasadami wykonywania zawodu, które obowiązują prawnika.

3.5 Zaliczki

Jeżeli prawnik wymaga zapłaty honorarium w formie zaliczki i/lub pokrycia kosztów, płatność taka nie może przekraczać zasadnie oszacowanej kwoty honorariów oraz prawdopodobnych kosztów.

W przypadku braku takiej płatności prawnik ma prawo wycofać się ze sprawy lub odmówić podjęcia się jej, zawsze jednak z zastrzeżeniem akapitu 3.1.4 powyżej.

3.6 Dzielenie się honorariami z osobami nie będącymi prawnikami

3.6.1 Prawnik nie ma prawa do dzielenia się swoimi honorariami z osobami nie będącymi prawnikami, chyba że współpraca pomiędzy prawnikiem i taką inną osobą jest dozwolona na mocy przepisów prawa i zasad wykonywania zawodu obowiązujących prawnika.

3.6.2 Postanowienia akapitu 3.6.1 powyżej nie wykluczają możliwości zapłaty przez prawnika prowizji lub innego rodzaju rekompensaty spadkobiercom zmarłego prawnika lub emerytowanemu prawnikowi w związku z przejściem praktyki takiego zmarłego lub emerytowanego prawnika.

3.7 Koszty postępowania sądowego i dostępność pomocy prawnej

3.7.1 Prawnik zobowiązany jest zawsze dążyć do rozstrzygnięcia sporu w sposób najbardziej efektywny z punktu widzenia kosztów i na poszczególnych etapach sprawy powinien doradzać klientowi zawarcie ugody lub też odwołanie się do innego sposobu rozstrzygnięcia sporu.

3.7.2 W razie potrzeby prawnik zobowiązany jest informować klienta o możliwości skorzystania z pomocy prawnej.

3.8 Środki klienta

3.8.1 Prawnicy, którzy przejmują w posiadanie środki finansowe w imieniu klienta lub strony trzeciej (w dalszej części zwane „środkami klienta”) zobowiązani są do deponowania takich kwot na rachunku bankowym lub w innej podobnej instytucji podlegającej nadzorowi organów władzy publicznej (w dalszej części zwanym „rachunkiem klienta”). Rachunek klienta musi być oddzielny od wszelkich innych rachunków prawnika. Wszystkie środki klienta otrzymane przez prawnika winny być złożone na takim rachunku, chyba że właściciel rachunku wyraża zgodę, by z takimi środkami postąpić inaczej.

3.8.2 Prawnik zobowiązany jest prowadzić pełną i dokładną dokumentację wykazującą postępowanie prawnika w odniesieniu do środków klienta oraz oddzielającą środki klienta od innych funduszy przechowywanych przez prawnika. Dokumentacja taka musi być przechowywana przez określony okres czasu zgodnie z przepisami krajowymi.

- 3.8.3 Na rachunku klienta nie może wystąpić debet, z wyjątkiem okoliczności szczególnych wyraźnie dozwolonych na mocy przepisów krajowych lub w wyniku opłat bankowych, na które prawnik nie ma wpływu. Rachunku takiego nie można wykorzystywać jako gwarancji ani zabezpieczenia w jakiegokolwiek sytuacji. Nie można dokonywać potrącenia ani fuzji pomiędzy rachunkiem klienta i jakimkolwiek innym rachunkiem bankowym, ani też środki klienta przechowywane na rachunku klienta nie mogą być wykorzystane w celu pokrycia jakichkolwiek kwot należnych od prawnika na rzecz banku.
- 3.8.4 Środki klienta zostaną przekazane właścicielom tych środków najszybciej jak to będzie możliwe i na warunkach przez nich określonych.
- 3.8.5 Prawnik nie ma prawa przelać środków z rachunku klienta na swój własny rachunek tytułem opłaty honorariów bez powiadomienia klienta na piśmie.
- 3.8.6 Właściwe Organy Władzy w Państwie Członkowskim mają prawo do weryfikacji i kontroli wszelkich dokumentów dotyczących środków klienta, z zastrzeżeniem przestrzegania zasad poufności i ochrony tajemnicy zawodowej, jakim mogą one podlegać.
- 3.9 Ubezpieczenie od odpowiedzialności zawodowej
- 3.9.1 Prawnicy muszą być ubezpieczeni od odpowiedzialności cywilnej obejmującej ich praktykę prawniczą w uzasadnionym zakresie, mając na względzie charakter i zakres ryzyka związanego z ich działalnością zawodową.
- 3.9.2 W przypadkach, gdy jest to niemożliwe prawnik zobowiązany jest poinformować klienta o zaistniałej sytuacji i jej konsekwencjach.

4. STOSUNKI Z SĄDAMI

- 4.1 Zasady postępowania w sądzie.

Prawnik, który występuje w sądzie lub uczestniczy w sprawie przed sądem lub trybunałem ma obowiązek przestrzegać zasad postępowania obowiązujących w tym sądzie lub trybunale.

- 4.2 Sprawiedliwe prowadzenie postępowania

Prawnik zobowiązany jest zawsze dbać o sprawiedliwe prowadzenie postępowania.

4.3 Zachowanie w sądzie

Zachowując należyty szacunek i przestrzegając zasad uprzejmości w stosunku do sądu, prawnik zobowiązany jest bronić interesów swojego klienta w sposób honorowy i nieustraszony, bez względu na swój własny interes lub jakiegokolwiek konsekwencje dla niego samego lub jakiegokolwiek innej osoby.

4.4 Informacje nieprawdziwe lub wprowadzające w błąd

Prawnik nie ma prawa świadomie przekazywać sądowi informacji nieprawdziwych lub wprowadzających w błąd.

4.5 Rozszerzenie na arbitraż itp.

Zasady regulujące stosunki prawnika z sądami mają również zastosowanie do jego stosunków z arbitrami i innymi osobami pełniącymi funkcje sądownicze lub para-sądownicze, w tym również okazjonalnie.

5. STOSUNKI POMIĘDZY PRAWNIKAMI

5.1 Duch korporacyjny zawodu

5.1.1 Duch korporacyjny zawodu wymaga stosunków pomiędzy prawnikami opierających się na zaufaniu i współpracy dla dobra klientów, a także w celu uniknięcia niepotrzebnych postępowań sądowych oraz innych zachowań narażających na szwank dobre imię zawodu prawnika. Niedopuszczalne jest jednak nigdy przedkładanie interesów zawodu ponad interes klienta.

5.1.2 Prawnik zobowiązany jest uznawać wszystkich kolegów w Państwach Członkowskich za kolegów i fachowców oraz zachowywać się wobec nich należycie i uprzejmie.

5.2 Współpraca pomiędzy prawnikami z różnych Państw Członkowskich.

5.2.1 Obowiązkiem prawnika, do którego zwróci się kolega z innego Państwa Członkowskiego jest nie podejmowanie się sprawy, do której prowadzenia prawnik nie posiada kompetencji. W takim przypadku prawnik powinien być gotowy pomóc takiemu koledze w uzyskaniu

informacji umożliwiających mu zaangażowanie prawnika, który będzie w stanie wyświadczyć potrzebną usługę.

5.2.2 Jeżeli prawnik z Państwa Członkowskiego współpracuje z prawnikiem z innego Państwa Członkowskiego obaj mają ogólny obowiązek uwzględnić różnice, jakie mogą istnieć w ich systemach prawnych oraz organizacjach zawodowych, a także kompetencjach i obowiązkach prawników w danych Państwach Członkowskich.

5.3 Korespondencja pomiędzy prawnikami

5.3.1 Jeżeli prawnik zamierza przesłać prawnikowi w innym Państwie Członkowskim materiały natury poufnej lub mające charakter wyłącznie informacyjny powinien stwierdzić to wyraźnie przed przesłaniem pierwszych takich dokumentów.

5.3.2 Jeżeli przyszły odbiorca takich materiałów nie jest w stanie zachować ich poufności lub wyłącznie informacyjnego charakteru powinien niezwłocznie powiadomić o tym nadawcę.

5.4 Opłaty za skierowanie klientów

5.4.1 Prawnik nie ma prawa żądać ani otrzymywać od innego prawnika ani jakiegokolwiek innej osoby opłaty, prowizji ani żadnej innej formy wynagrodzenia za skierowanie lub polecenie klientowi prawnika.

5.4.2 Prawnik nie ma prawa płacić komukolwiek jakiegokolwiek opłaty, prowizji ani innej formy wynagrodzenia za skierowanie do niego klienta.

5.5 Komunikowanie się ze stroną przeciwną

Prawnik nie ma prawa porozumiewać się w jakiegokolwiek sprawie bezpośrednio z jakąkolwiek osobą, co do której ma świadomość, iż jest ona reprezentowana lub korzysta z porady prawnej innego prawnika w tej sprawie, bez zgody tego prawnika (i zobowiązany jest informować takiego drugiego prawnika o wszelkich przypadkach takiej komunikacji).

5.6 (Usunięto decyzją Sesji Plenarnej w Dublinie z dnia 6 grudnia 2002 r.)

5.7 Odpowiedzialność za honoraria

W profesjonalnych stosunkach pomiędzy członkami adwokatów różnych Państw Członkowskich, jeżeli prawnik nie ogranicza się do polecenia innego prawnika lub przedstawienia go klientowi ale sam powierza mu daną sprawę lub zwraca się o pomoc prawną, prawnik taki jest osobiście odpowiedzialny za pokrycie honorariów, kosztów i wydatków prawnika zagranicznego nawet jeżeli klient jest niewypłacalny. Prawnicy, których to dotyczy mogą jednak na samym początku swoich kontaktów poczynić określone ustalenia w tym zakresie. Ponadto prawnik zwracający się o pomoc może w dowolnym czasie ograniczyć swoją osobistą odpowiedzialność do kwoty honorariów, kosztów i wydatków poniesionych przed zawiadomieniem prawnika zagranicznego o uchyleniu się od odpowiedzialności za przyszłe płatności.

5.8 Stały rozwój zawodowy

Prawnicy powinni podtrzymywać i rozwijać swoją wiedzę i umiejętności zawodowe biorąc pod uwagę ogólnoeuropejski wymiar swojego zawodu.

5.9 Spory pomiędzy prawnikami w różnych Państwach Członkowskich

5.9.1 Jeżeli prawnik uzna, że kolega z innego Państwa Członkowskiego postąpił z naruszeniem zasad etyki zawodowej zobowiązany jest zwrócić uwagę kolegi na taką sprawę.

5.9.2 Jeżeli pomiędzy prawnikami z różnych Państw Członkowskich powstanie jakikolwiek spór o charakterze osobistym lub zawodowym powinni oni najpierw spróbować rozstrzygnąć go na stopie przyjacielskiej.

5.9.3 Prawnik nie ma prawa wszczynać jakiegokolwiek postępowania przeciwko koledze w innym Państwie Członkowskim w odniesieniu do spraw określonych w akapitach 5.9.1 lub 5.9.2 powyżej bez uprzedniego poinformowania o tym adwokatów lub stowarzyszeń prawników, których obaj są członkami, w celu umożliwienia obu adwokatom lub stowarzyszeniom podjęcia kroków zmierzających do osiągnięcia ugody.